CA’FER BİN MUHAMMED

Hadîs âlimi. Künyesi, Ebû Bekr olup, adı Ca’fer bin Muhammed bin Hasen bin el-Müstefâd’dır. El-Firyâbî diye tanınır. 207 (m. 822) yılında doğdu. Kâdılık yapmış olan Ca’fer bin Muhammed, aslen Irak’lıdır. Birçok âlimden ders almak, ilim öğrenmek ve hadîs-i şerîf dinlemek için birçok yer dolaşmıştır. İlim, ma’rifet ve idrak sahibi olan Ca’fer bin Muhammed, 301 (m. 913) senesinde vefât etmiştir.

Ca’fer bin Muhammed; Hedbe bin Hâlid, Muhammed bin Hasen, Abdula’lâ bin Hammâd, İbn-i Medînî, İbn-i Müsennâ, Ebû Bekr bin Ebî Şeybe, Osman bin Ebî Şeybe, Yûnus bin Habîb, Ubeydullah bin Ömer Kavârîrî, Ebû Mus’ab ez-Zührî, Ebû Kudame es-Serahsî, Kuteybe bin Sa’îd, Muhammed bin Hasen, İbrâhîm bin Abdullah el-Hilâl, Müzahim bin Sa’îd, İshâk bin Raheveyh, Abdurrahmân bin Habîb, Hişam bin Ammar, Yezîd bin Mevheb er-Remlî, Ahmed bin Îsâ el-Mısrî,

İshâk bin Mûsâ el-Ensârî, Muhammed bin Ebî Ömer ve daha birçok âlimden ilim tahsil etmiş, hadîs-i şerîf dinlemiştir.

Kendisinden ise, İbn-i Mübârek, Ahmed bin Süleymân, Ebû Bekr eş-Şafiî, Ebû Hüseyn el-Münadî, Abdüssamed bin Ali et-Tustî, Ahmed bin Süleymân en-Necad, Ebû Ali es-Savvâf, Ahmed bin Mâlik el-Kıtiî ve daha birçok âlim ilim öğrenmiş ve hadîs-i şerîf rivâyet etmiştir.

Birçok âlim, Ca’fer bin Muhammed’in sika (sağlam, güvenilir) ve huccet olduğunu kabûl ederler. Ca’fer bin Muhammed Mâlikî mezhebinde idi. Onun meclisine hadîs-i şerîf dinlemek için binlerce insan gelirdi.

Bağdâd’da yaşıyan Ca’fer bin Muhammed, ilim öğrenmek için Irak, Hicaz, Mısır, Şam ve Cezîre’yi dolaşmıştır. Ali bin es-savvâf, onun şöyle dediğini söyler: “Ben doğudan batıya ilim öğrenmek ve hadîs-i şerîf dinlemek için gittiğim yerlerde, âlimlerden 2014 hadîs-i şerîf öğrenerek yazdım.” Kâmil el-Kâdı ise: “Ca’fer bin Muhammed, çok emîn ve güvenilir bir kişidir” demiştir.

Ca’fer bin Muhammed, vefâtından 5 yıl önce yaptırdığı Ebû Eyyüb kabristanındaki mezarına uğrar ve orada tefekküre dalardı. Kendisi vefâtından sonra buradaki mezarına değil de, Bak-ül-enbar kabristanına defn edildi.

Şöyle anlatılır: “Bir gün Ca’fer bin Muhammed Basra’da Ubeydullah bin Muaz’ın meclisinden dönüyordu. Yolda bir mecnun genç gördü. Halk etrâfında toplanmıştı. Oradaki halk kendisinden, bu gencin kulağına ezan okumasını istediler. Ca’fer bin Muhammed onların isteğini kabûl ederek, o mecnun gencin kulağına ezan okumaya başladı. Tam, “Eşhedü enne Muhammeden Resûlullah” dediği sırada, mecnun gençte bir değişiklik oldu. O gencin şuursuzca yaptığı hareketler kayboldu. Genç bir süre sonra tamamen iyileşti.”

Yine şöyle anlatılır: “Biri Ca’fer bin Muhammed’e gelerek şöyle dedi: “Akrabalarımla bir ihtilafım var, ben bundan vazgeçeceğim. Fakat bunu benim zilletime sayacaklarından korkuyorum.” Bunun üzerine Ca’fer bin Muhammed “Zillet sahibi sen değil, zalim olan kimsedir” buyurdu.

Ca’fer bin Muhammed, gece vakti mezarlığa uğrar, onlara selâm verir ve: “Size ne oluyor ki, sözlerime cevap vermiyorsunuz?” der. Sonra da kendi kendine: “Vallahi, onlarla cevap vermeleri arasında büyük engel vardır. Ben de yakında onlar gibi olacağım” derdi. Bunun üzerine sabaha kadar orada namaz kılardı.

Ca’fer bin Muhammed buyurdu ki: “Dostlarınızla sofraya oturduğunuzda, oturmayı uzatın. Çünkü bu sofra başı, Allah huzûrunda hesabını vermeyeceğiniz ömrümüzün bir parçasıdır.”

“Ben, bir daha bana ihtiyâç arz etmezler korkusu ile, düşmanlarımın bile ihtiyâçlarını gidermeye, bütün imkanlarımla gayret ederim.”

“Bütün kötülüklerin anahtarı, hiddettir.”

Ca’fer bin Muhammed birçok kitap yazmıştır. Bu kitabları arasında Menakıb-ı Mâlik ve Kitab-üs-sünen en meşhûrlarıdır.

□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□

1) Ed-Dîbâc-ül-müzehheb sh. 102

2) Târîh-i Bağdâd cild-7, sh. 199

3) Şezerât-üz-zeheb cild-1, sh. 144

4) Mir’ât-ül-cinân cild-2, sh. 238

5) El-A’lâm cild-2, sh. 127

6) Mu’cem-ül-müellifîn cild-3, sh. 146